

Klinika Położnictwa, Perinatologii i Neonatologii CMKP

SPZOZ - Szpital Bielański im. ks. Jerzego Popiełuszki

01-809 Warszawa, ul. Ceglowska 80

tel. +48 (22) 56 – 90 - 274

Kierownik Kliniki: dr hab. n. med. Katarzyna Kosińska-Kaczyńska, prof. CMKP

Warszawa, 10.12.2024r.

dr hab. Katarzyna Kosińska-Kaczyńska, prof. CMKP
Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego w Warszawie
Szpital Bielański ul. Ceglowska 80
01-809 Warszawa

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
Pauliny Małgorzaty Malarkiewicz

„Nowe wyzwania opieki perinatalnej podczas pandemii COVID-19”

Promotor: dr hab. n. med. Tomasz Waśniewski
Promotor pomocniczy: dr Stanisław Maksymowicz

Przedłożona mi do recenzji praca doktorska Pauliny Malarkiewicz pt. *„Nowe wyzwania opieki perinatalnej podczas pandemii COVID-19”* jest zbiorem trzech artykułów powiązanych tematycznie, opublikowanych w międzynarodowych recenzowanych czasopismach naukowych, indeksowanych w bazie PubMed oraz znajdujących się na liście Journal Citation Reports. Są to trzy prace oryginalne, opisujące wyniki badań Doktorantki, dotyczące różnych zagadnień opieki perinatalnej nad ciężarnymi w okresie pandemii COVID-19. W dwóch z nich Doktorantka jest pierwszym, w trzeciej pracy drugim autorem.

Temat badań podjęty przez Doktorantkę, prowadzonych pod kierownictwem promotora prof. Tomasza Waśniewskiego oraz promotora pomocniczego dr Stanisława Maksymowicza, jest niezwykle ciekawy. Pandemia oraz związany z nią lock-down postawił przed opieką perinatalną wiele nowych wyzwań. Zakażenie wirusem SARS-CoV-2 kobiet ciężarnych

okazało się wpływać na przebieg ciąży oraz występowanie poszczególnych powikłań. Badania obserwacyjne donosiły o zmianach w częstości występowania między innymi stanu przedrzucawkowego, porodu przedwczesnego czy cholestazy ciężarnych. Również przebieg zakażenia SARS-CoV-2 u ciężarnych odbiegał od przebiegu zakażenia u kobiet niebędących w ciąży. Palącymi problemami, które pojawiły się w systemie ochrony zdrowia, stały się dostosowanie organizacji opieki nad kobietą ciężarną do obowiązujących zasad ograniczenia kontaktów międzyludzkich, kwarantanny czy izolacji, ale również potrzeba wsparcia psychologicznego dla kobiet w ciąży. Unikalna sytuacja, wynikająca z pandemii, została dostrzeżona przez Doktorantkę jako możliwość przeprowadzenia ciekawych badań, oraz dobrze wykorzystana.

Licząca 71 stron dysertacja obejmuje streszczenie, wstęp, omówienie celów i zakresu badań, metod i wyników oraz podsumowania wniosków, spis literatury, kopie opublikowanych prac wchodzących w skład cyklu, ankietę pracy zawodowej i naukowej Doktorantki oraz oświadczenia współautorów publikacji.

Wstęp rozprawy stanowi zarys problematyki systemu opieki zdrowia w dobie pandemii COVID-19. Jest bardzo krótki i jedynie pobieżnie zaznacza szereg zagadnień, które wynikały z wyjątkowego stanu epidemiologicznego. Ponieważ cykl publikacji, stanowiących niniejszą dysertację, obejmuje prace oryginalne, uważam, iż wstęp w monografii powinien odpowiadać zakresowi pracy poglądowej w tej tematyce. Powinien więc on zostać rozszerzony o charakterystykę wirusa SARS-CoV-2, przebiegu zachorowania na COVID-19 oraz odmienności przebiegu zakażenia u kobiet ciężarnych. Istotne jest również omówienie wpływu samego zakażenia, ale i pandemii w wymiarze ogólnym, na przebieg ciąży i występowanie powikłań perinatalnych. Wreszcie wstęp powinien wprowadzać czytelnika w zagadnienia opieki psychologicznej nad ciężarną oraz danych epidemiologicznych co do występowania zaburzeń nastroju i innych schorzeń psychologicznych ciężarnych w czasie pandemii. Część tych informacji została zawarta w rozdziale „Cel i zakres badań”, a powinny się one znaleźć we wstępie rozprawy.

Doktorantka sformułowała trzy główne cele badawcze:

- analizę, w jaki sposób pandemia COVID-19 wpłynęła na opiekę perinatologiczną,
- jakie wyzwania i zmiany zostały wprowadzone w odpowiedzi na nowe warunki,
- oraz jak te zmiany przekształciły podejście do opieki i oczekiwania pacjentek.

Do celów szczegółowych zaliczyła Doktorantka zbadanie wpływu pandemii COVID-19 na poziom samotności matek, zidentyfikowanie wskaźników przyjmowania szczepień przeciwko SARS-CoV-2 wśród kobiet ciężarnych i po porodzie oraz zbadanie wpływu pandemii COVID-19 na częstość występowania i charakterystykę kliniczną wewnątrzwartrobowej cholestazy ciężarnych. 3 hipotezy, które stawia Doktorantka, odpowiadają celom szczegółowym.

W rozdziale Metody i Wyniki Doktorantka prezentuje metodologię trzech przeprowadzonych badań. W pierwszej pracy „Mother’s Loneliness: Involuntary Separation of Pregnant Women in Maternity Care Settings and Its Effects on the Experience of Mothers during the COVID-19 Pandemic” badaniu ankietowemu poddano 1011 kobiet ciężarnych i tych, które urodziły podczas pandemii. Ankieta obejmowała 44 pytania otwarte i zamknięte, dotyczące danych demograficznych, stanu zdrowia respondentki, statusu socjalnego oraz emocji i doświadczeń związanych z ciążą i porodem podczas pandemii. Niestety dysertacja nie prezentuje, w jaki sposób skonstruowany był kwestionariusz, czy użyto w nim elementów

powszechnie używanych i zwalidowanych ankiet oceny psychologicznej, i czy zastosowana w badaniu ankietą była walidowana. Analizując uzyskane dane Doktorantka stwierdziła, iż kobiety w ciąży doświadczały podwyższonego poziomu samotności podczas pandemii, co miało znaczący wpływ na jakość ich życia. Samotność ta dotyczyła głównie wizyt lekarskich oraz porodu. Bardzo ciekawe dane dotyczą dostępu do ochrony zdrowia podczas pandemii. 18% ankietowanych opuściło zaplanowane wizyty kontrolne u lekarza, 17% zgłosiło ograniczenie dostępu do systemu ochrony zdrowia w postaci braku możliwości wykonania zleconych badań laboratoryjnych czy poddaniu się szczepieniom. Doktorantka analizowała również występowanie negatywnych emocji wśród respondentek oraz wpływ różnych czynników na ich występowanie. W analizie regresji logistycznej wzięto pod uwagę wiek, wykształcenie, zawód, miejsce zamieszkania i stan cywilny pacjentek. Istotne byłoby natomiast zbadanie, czy niezależnymi czynnikami ryzyka nie były na przykład: lock-down, przebycie zachorowania COVID-19 czy poddanie kwarantannie.

Drugie badanie, opublikowane pod tytułem „COVID-19 Vaccination Status among Pregnant and Postpartum Women – A Cross-Sectional Study on More than 1000 Individuals”, to również badanie ankietowe, przeprowadzone w grupie 1033 kobiet w ciąży i po porodzie. Ankietę oceniała czynniki socjodemograficzne i percepcje (czy raczej preferencje?) dotyczące szczepień przeciwko SARS-CoV-2, grypie i krztuścowi. Ankietę obejmowała 24 pytania, ale jej budowa również nie została zaprezentowana w niniejszej dysertacji. Doktorantka nie podaje także informacji, czy kwestionariusz został poddany walidacji. Według uzyskanych wyników Doktorantka przedstawia, że 58% respondentek poddało się szczepieniu podczas ciąży. Niestety nie zaprezentowano danych dotyczących wyszczepienia grupy badanej każdym z analizowanych szczepień oddzielnie, a byłyby to bardzo ciekawe informacje. W pracy przeprowadzono także analizę regresji logistycznej w celu poszukiwania czynników wpływających na decyzje o poddaniu się szczepieniu. Dyskusja jest dobrze napisana i ciekawa, obejmuje ona również odniesienie się do aktualnego piśmiennictwa. Doktorantka według wykazu zawartego w publikacji brała udział w opracowaniu koncepcji badania, przeprowadzeniu badania, zbieraniu i analizie danych, natomiast nie uczestniczyła w pisaniu manuskryptu.

Artykuł „Intrahepatic Cholestasis of Pregnancy during COVID-19 Pandemic” opisuje wyniki retrospektywnego badania dwuośrodkowego, oceniającego częstość występowania i nasilenie wewnątrzwątrobowej cholestazy ciężarnych w latach przed i podczas pandemii COVID-19. Badanie objęło analizę dokumentacji medycznej 7799 kobiet rodzących. Zaobserwowano rzadsze występowanie cholestazy podczas pandemii, zwłaszcza cholestazy o łagodnych przebiegu. Występowanie patologii o średnim i ciężkim nasileniu nie uległo zmianie. Doktorantka podejmuje ciekawą dyskusję, stawiając hipotezę, że obserwowane różnice mogą być konsekwencją zmniejszenia dostępności do opieki medycznej i procedur diagnostycznych w czasie pandemii COVID-19.

W rozdziale Podsumowanie i Wnioski Doktorantka pokrótce podsumowała uzyskane wyniki. Postawione wnioski odpowiadają celom szczegółowym dysertacji, nie mogą się jednak zgodzić, iż przeprowadzone badania odpowiadają w pełni na cele główne pracy. Nie można wnioskować na temat wpływu pandemii COVID-19 na opiekę perinatologiczną poza ograniczeniem obecności osób towarzyszących podczas udzielania świadczeń medycznych kobiecie w ciąży oraz nie przedstawiono w pracy, jakie wyzwania i zmiany zostały

wprowadzone w ochronie zdrowia w odpowiedzi na nowe warunki związane z pandemią COVID-19. Sugerowałabym przerehabilitowanie celów pracy, aby dotyczyły one bezpośrednio badań, zawartych w dysertacji.

Streszczenie w języku polskim i angielskim są napisane prawidłowo i odzwierciedlają zawartość rozprawy.

Badania zostały zaprojektowane prawidłowo. Doktorantka zrealizowała postawione sobie cele szczegółowe. Prawidłowo wyciągnęła wnioski na podstawie przeprowadzonej analizy. Przeprowadziła dojrzałą dyskusję z dostępnym piśmiennictwem. Sposób, w jaki Doktorantka przeprowadziła badania, dobrała grupy, metodę, postawiła cele, wyciągnęła i przedstawiła wnioski, świadczą o umiejętności prawidłowego prowadzenia procesu badawczego i dojrzałości Doktorantki jako badacza. Praca napisana jest poprawnym językiem, z pojedynczymi błędami stylistycznymi.

Krytyczne spostrzeżenia są właściwie wskazówkami i nie umniejszają wartości merytorycznej dysertacji. Pragnę podkreślić, że Doktorantka podjęła interesujący temat badawczy oraz uzyskała bardzo ciekawe i wartościowe wyniki.

Po szczegółowej analizie przedstawionej mi do recenzji rozprawy doktorskiej Pani Pauliny Malarkiewicz pt. „Nowe wyzwania opieki perinatalnej podczas pandemii COVID-19” stwierdzam, że rozprawa spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668) i dlatego rekomenduję Radzie Naukowej Dyscyplin Nauki Medyczne Uniwersytetu Warmińskiego-Mazurskiego w Olsztynie dopuszczenie Kandydatki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z wyrazami szacunku

Katarzyna Kosińska-Kaczyńska

prof. CMKP
dr hab. n. med. Katarzyna Kosińska-Kaczyńska
specjalista ginekologii,
położnictwa i perinatologii
1988735